

asne določbe, da morajo uradi posluževati se našega jezika. V takem jezikovnem zakonu bi se tudi moralo rešiti jezikovno vprašanje glede šol. Naj se tudi nemščini priznajo v notranjem poslovanju kake predprave, vendar bi bili Slovenci na boljšem, ko bi ne bilo treba za naše pravice v vsakem slučaju posebej trkati pri ministerstvu in višjih sodiščih na Dunaji.

Še ugodnejša bi pa bila za nas Slovence druga vredba, namreč administrativna odločitev Slovencev od nemškega dela dežele bila bi pač za nas Slovence najugodnejša, bil bi to prvi korak do Zjedinjene Slovenije. Za to pa priporočamo vsem Slovencem v deželah, kjer je slovenščina deželni jezik, da tudi nemškim občinam dopisujejo le slovenski. Nikar naj se ne ustrašijo nemškejeze, ker v tem smislu je razsodilo upravno sodišče; tukaj gre za važne naše narodne pravice. Rzsodba upravnega sodišča bode nam le v korist, ako pokažemo vso odločnost, drugače pa bode nam v veliko narodno škodo. Prizanesljivost in popustljivost bi tukaj ne bila na pravem mestu.

Politični pregled.

Državni zbor je minoli teden končal generalno debato o budgetu. Pri tej priliki smo videli, da je koalicija zares močna. Pridružili so se ji nemški nacionalci in šteje do 300 poslancev, dočim jih opozicija le kacih petdeset. Kdo bi mislil, da bode sedaj zbor lahko najvspešneje deloval, ali tem najbrž ne bode tako, kajti večina iz nemških liberalcev, nacionalcev. Poljakov, konservativcev, Koroninijevcev in nekaterih Slovencev je pač taka družba, da ni misliti, da bi mogla kaj dobrega dognati. Te stranke so tudi le v tem jedine, da se volilna pravica ne sme dosti razširiti, ker sicer njih obstanek pride v nevarnost. Govorniki koaliranih strank so tudi letos pokazali največje uboštvo na idejah. Druzega niso vedeli, kakor da so drug druzega hvalili. Od Slovencev sta govorila gosp. Šuklje in Vošnjak. Prvi je prav nesrečno polemizoval z nekaterimi mladočeškimi govorniki in pri tem kazal veliko svojo domišljijo. Po tem je pa zagovarjal koalicijo, pa nič bolj srečno, le to smo izvedeli, da on še hoče čakati, če bode vlada kaj dala nam Slovencem, kako dolgo bode čakal ni povedal, menda na nedoločen čas. Ta gospod izpozabil se je pa celo tako daleč, da je sumničil, da je na Slovenskem stranka, ki teži na vzhod. Torej po receptu nemških liberalcev. Koalicija mu je posebno zmedla možgane. Tudi proti občni volilni pravici je g. Šuklje in sicer zaradi tega, ker so le srednji stanovi nositelji kulture. Take prismođarije pa pač nismo od tako učenega profesorja pričakovali, ko vendar vsakdo ve da ima večino srednjih stanov prav isto izobraženost, kakor delavci, posebno na kmetih je redkokje gospodar bolj izobražen od hlapca njegovega. Ves govor je bil le neka umetna zveza raznih liberalnih že davno obrabljenih fraz. Gospoda profesorja menda zapušča njegova duhovitost, katero smo prejšnje čase radi priznavali. Dr. Vošnjak je pa nam lepo povedal, da so paralelke v Celji že bile zagotovljene od prejšnje vlade. To priznanje je za nas jako drago, ker sedaj imamo dokaz, da poslanci, ki so ostali v Hohenwartovem klubu, niso prav nič dosegli, da je torej naravnost čudno, kako da vladi morejo še delati tlako. Najvažnejši govor je bil govor finančnega ministra. Govoril je o davčni politiki in pri tem lepo povedal, da ni upanja, da bi v sedanji postavodajni dobi dovršili davčno reformo. S to reformo bi se namreč razbremenili nižji stanovi. Mi smo bili izrekli takoj, ko je bila prišla liberalna vlada, da z davčno reformo ne bode nič, ker ne ugaja židovskim kapitalistom in

sedaj vidimo, kako prav da smo imeli. To je jeden tistih lepih vspehov, za katere se imamo zahvaliti tistim slovenskim poslancem, ki so pomagali sklopiti koalicijo. To naj si zapomnijo tudi gorenjski volilci, ki so pritrdili koaliciji z zaupnico grofu Hohenwartu. Govoreč o volilni reformi je pa finančni minister povedal, da pred vsem namen koaliciji, da se obvaruje sedanjim strankam njih politična posest, z drugimi besedami bi se to reklo, da je koalicija si postavila za nalogo, da varuje nemško prvenstvo v Avstriji. Gotovo lepa naloga, vredna, da je pošteno podpirajo nekateri slovenski poslanci. Pri podrobni budgetni debati so pa nekateri mladočeški poslanci se postavljali preveč na skrajno stališče, glasovali so proti potrebščinam za najvišji dvor. S tem so le dali nasprotnikom hudo orožje v roko, da bodo ložje mahali po avstrijskih Slovanih in jih sumničili nelojalnosti. Mi sicer vemo, da je stvar naperjena le proti vladi, ne pa proti kroni, ali se bode morda le napačno razlagala. Sicer se pa pri letošnji budgetni debati kaže, da je češko vprašanje jedno najvažnejših vprašanj v Avstriji. Ne le, da Mladočehi letos z nenavadno odločnostjo naglašajo svoje državno pravo, tudi drugi govorniki so se mnogo bavili z zadevami na Češkem. Ministerski predsednik Windischgrätz se je lahko prepričal, da češko vprašanje se nahaja, če tudi ga on poznati neče. Pripetiti se mu utegne, da ga baš češko vprašanje pomete.

Volitev dunajskega podžupana. — Minolo soboto izvolil je dunajski mestni zastop Matzenauerja drugim podžupanom s 70 glasi od 135 oddanih glasov. Videlo se je pri tej priložnosti, da mej dunajskimi liberalci ni popolne jedinosti, kajti 20 liberalcev ni glasovalo za Matzenauerja. Nekaj časa se je mislilo, da se liberalci in krščanski socialisti sporazumejo, da volijo za podžupana Luegerja. To bi se najbrž bilo tudi zgodilo, da niso krščanski socialisti s svojim kričanjem preprečili izvolitve prvega podžupana dr. Richterja županom dunajskim. Krščanski socialisti upajo, da tako pridejo kmalu do večine v mestnem zboru, ker jim manjka le še 24 glasov, te pa upajo dobiti pri dopolnilni volitvi drugo pomlad. Seveda se ne ve, če ne delajo računa brez krčmarja. Če se razmere do tedaj ne premene, bodo najbrž konservativci pomagali liberalcem in krščanski socialisti ostanejo v manjšini.

Poljski klub je volil novo načelstvo. Načelnikom je voljen bivši minister Zaleski, namestnikom njegovim pa Jedrzović.

Rusinski klub je razpal. Rusinski poslanci se niso mogli sporazumeti o tem, bi li hodili z vlado ali pa jej nasprovali. Zaradi tega se je pa njih klub razbil.

Schmeykal. — Umrl je vodja čeških Nemcev dr. Schmeykal in so ga slovesno pokopali v Češki Lipi, kjer je bil njegov rojstni kraj. Pokojnik se je udeleževal političnega življenja od 1860. leta sem in je bil vodja čeških Nemcev, ki so imeli vanj brezmejno zaupanje. Predno so njegovo truplo odpeljali iz Prage, kjer je umrl, je imel govor finančni minister Plener. V Češki Lipi so pa govorili razni nemški vodje na njegovem grobu. Vodstvo nemške stranke je pa sedaj prevzel odbor petih poslancev, kateremu je na čelu dr. Schlesinger.

Nemčija in Italija. — Te dni sešla sta se v Benetkah nemški cesar in laški kralj. Tem povodom vršile so se vladarjema na čast velikanske slavnosti v Benetkah. Glede političnega pomena, ki ga naj bi imel ta sestanek, so razni listi raznega mnenja. Eni pravijo, da je bil sestanek, zgolj prijateljskega značaja, drugi zopet, da bo vplival na politične odnose laške. Brezdvomno je, da sta se vladarja zaveznika dotaknila tudi perečega gospodarskega vprašanja italijanskega in če bo v najbližji prihodnosti o tej zadevi se zvišila na Laškem kaka posebna prememba, je isto smatrati za nasledek sestanka obeh vladarjev.

Rusija. — Novo poljedelsko ministerstvo, ki se je ustanovilo v Rusiji pozdravlja vse javno mnenje najprisrčneje. Car sam je nasproti voditelju novega ministerstva izrazil prepri-

čanje, da bo novo ministerstvo povzdignilo kmetijstvo, ki je zadnja leta toli prestalo vsled raznih elementarnih nezdod.

Črnagora. — Prince Peter Karadjordjevič namerava v teku letošnjega poletja zapustiti za zmirom Črnogoro in se s svojo rodbino preseliti v Švico. Nesporazumljenje z njegovim tastom, knezom Nikolajem, privedlo je baje princa do tega sklepa.

Dansko. — Zanimivo v tej državi je poslednji čas to, da se je poravnalo nasprotstvo mej parlamentom in vlado, ki je trajalo celih devet let. Dolnja zbornica, ali Folketing, pri nas poslanska zbornica, ni namreč hotela nikdar vladi dovoliti proračuna in to zaradi stroškov za utrjenje Kopenhagena, proti kateri utrditvi so radikalci, večina folketinga vedno bili. Zgornja zbornica ali naša gosposka zbornica, na Danskem Landstthing imenovana, in kralj bili so pa z vlado, in ta je na kraljeve ukaze pobirala davke in te porabljala. Sedaj je to nasprotstvo poravnano, Kopenhagen, glavno mesto je utrjeno in proračun se je sedaj dovolil. Ednak konflikt bil je tudi v Prusiji l. 1862., kateri konflikt je potem Bismark poravnal, seveda siloma, kar se je pa zgodilo na Danskem mirnim potom.

Švedija in Norvegija združeni že od l. 1810. nista bili nikoli pravi prijateljici. Obe dve državi se ločita druga od druge po prebivalcih in po gospodarskih interesih teh. Švedija je konservativna. Norveški prebivalci so pa demokratičnega mišljenja. V vsem pa je Švedska vedno hrepnela po nadvladi nad Norvegijo, katera pa se vedno vedela prvi pošteno upreti. Kralj je vedno podpiral Švedijo, vsled česar so začeli Norvežani celo boj proti dinastiji. To nasprotstvo mej Norvegijo in dinastijo pa se je tako zadnji čas poostrilo, da je prestolonaslednik zagrozil Norvežanom z vojaško silo, vsled česar so ti ustavili prestolonasledniku apanažo, to je dohodke, katere dobiva od Norvegije in to je toliko časa, da ne prekličje grožnje z vojaško silo. Stvar ne utegne biti brez posledice.

Amerika. — Vstaja v Braziliji je zopet v najlepšem teku in boji mej vstaši in vladnimi četami se ponavljajo. — Na otoku Cuba je španski guverner zasledil veliko zaroto. Zarotniki premorejo že baje do 2000 pušk. Kakih 200 pušk in 40.000 patron je španska vlada še pravočasno zasledila pri prepeljavi iz Novega Jorka na Kubo. Dotični carinski in železniški uradniki, ki so protežirali prepeljavo tega orodja, postavili so se namah pred vojaško sodišče.

Obrtnija.

Kranjski odposlanci pri obrtni enketi na Dunaju.

(Dalje.)

Mi ne mislimo, da je rokodelstvo že tako zgubljeno, kakor se občno misli, mi tudi ne mislimo, dasi trdijo socialni demokratje, da mora na vsak način propasti, da se mora uničiti. To še ne bode tako hitro in če parlament kaj stori za varstvo rokodelstva, se še prav lahko in morda tudi zmiraj ohrani; samo da se mora razviti v umeten obrt in tu je treba, da država pomaga. Mi ne smatramo svojih idej za nazadnjaške in mislimo, da ima rokodelstvo pravico do obstanka. Dokler država ne prepove učiti se rokodelstva, mora tudi skrbeti, da ljudje, ki so se rokodelstva poprijeli, tudi dobe svoj kruh, da jih ne uničijo špekulanti, ki imajo dosti denarja. Mi mislimo, da bi se rokodelstvo ohranilo, ko bi vsi poklicani faktorji ne gledali na politična in narodna nasprotja na to mislili, da je rokodelski stan najboljše varstvo in najgotovješi porok, na

kateri se sme zanašati država. Pa tudi z ozirom na občno svobodo je gotovo, da je vsakdo, bodi si kdor koli, le tedaj res samostojen, ko si je zagotovil obstanek, to mora priznati tudi največji socialni demokrat. Če pride do tega, da se uniči popolnoma rokodelstvo in bodo samo tovarne, pa bodo ljudje imeli le robsko življenje. Pač slaba svoboda je to, če ni upanja, da bi mogel postati samostojen in osnovati svojo rokodelsko delavnico.

Mi mislimo, da se rokodelstvo da ohraniti, ako se uporabijo vsa sredstva, in da je ne le v interesu rokodelstva, temveč tudi v interesu države, da se pomaga rokodelstvu, da se ohrani.

To sem povedati hotel v imenu svojih somišljenikov, če tudi ne odgovarja baš vprašanjem, vendar bi svetoval, da bi se oziralo na to menje, katero brez kacega vplivanja konservativcev ali liberalcev, pa tudi brez kacega vplivanja obrtnih shodov izrečemo obrtniki, ki dobro vemo, kaj nam manjka in kje nas čevelj žuli.

1. vprašanje: Se li naj popolni dokaz sposobnosti s pomočniškim in mojsterskim izpitom, ali le z jednim teh izpitov?

2. vprašanje: Oziroma, v čem naj obstojita ta dva izpita?

Izvedenec Kunc: Kar se tiče tega vprašanja, omenim, da ne govorim v imenu družih gospodov, temveč le v imenu društva, ki me je odposlalo. Mi ne zmatramo dokaza zmožnosti za dokaz, koliko je dotičnik zmožen obrta, ali le za dokaz, da dotičnik zares spada v tisti obrt. Za to pa zadošča, da dokaže s spričevali, da se je obrta redno izučil in da je nekaj let delal pri obrtu. Za mojsterski izpit mi nismo. Za tak izpit bi bili le v slučajih, kjer je potreben spregled dokaza sposobnosti, če kdo ne more dokazati, da je redno se izučil in bil redno kot pomočnik določeno število let, torej v slučajih, v katerih je kak dvom. Sicer pa mislimo, da naj ostane izpit za učence, kjer je že dandanes v navadi, in ga še drugod vpelejo. Mi mislimo, da se ne sme ovirati nikdo, ki se je redno izučil rokodelstva, da si pomaga, dočim bi se to lahko zgodilo, ako se vvede mojsterski izpit.

Poročevalec Ebenhoch: Gospod izvedenec se je izrekel za izpit za učence ali za pomočniški izpit, kakor je že sedaj. Tak izpit pa sedaj ni obvezen. Ste li za to, da se vpelje obvezen tak izpit?

Kunc: Jaz sem za to, da se vpelje.

Ebenhoch: Mislite li vi, da že zadošča, da kdo dokaže, da se je 3 ali 4 leta učil obrta, v katerem času se ga po vašem mnenju naučiti more, za dokaz, da obrt res tudi zna?

Kunc: V dvomljivih slučajih naj se izpita.

Poročevalec Pernerstorfer: Vi ste omenili, da je dolžnost države, če se ljudje uče obrta, da preskrbi za pogoje, da bodo mogli živeti. Ne dvomim, da bi vi, ki to zahtevate za obrtni stan, to morali povsod zahtevati, recimo tudi pri učenih stanovih. Vprašal bi pa vas: ste li za omejeno število (numerus clausus)? Saj to pač razumete?